

Handläggare
Eskil Swerkeresson
Telefon: 08-50814020

Till
Enskede- Årsta- Vantörs
Stadsdelsförvaltning

Levande lokala centrum

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar på remissen.

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Ulrika Klemets
Ekonomichef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i Stockholms stads budget för 2015 i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum.

Med anledning av detta har stadsledningskontoret tagit fram en rapport kring levande lokala centrum och en riktlinje för centrumutveckling. Rapporten ska användas som underlag i stadens pågående arbete med revidering av översiktsplanen och riktlinjen ska fungera som stöd i stadsdelsnämndernas arbete med lokala utvecklingsprogram.

Stadsdelscentrum har delats in i tre olika kategorier baserat på deras storlek, kontext och generella förutsättningar. Tanken är att det ska finnas en viss generaliserbarhet i dessa och att man med riktlinjen som utgångspunkt ska kunna arbeta fram strategier för utveckling av lokala stadsdelscentrum inom Stockholm stads olika stadsdelar.

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick i Stockholms stads budget för 2015 i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum.

Detta har föranlett den utredning som stadsledningskontoret har genomfört och som beskrivs i rapporten Levande lokala centrum (se bilaga 1). Rapporten användes som underlag i framtagandet av Riktlinje för centrumutveckling (se bilaga 2).

Stadsledningskontoret använde sig av konsultstöd i processen och stadsdelsnämnderna har tillsammans med stadsbyggnadskontoret, Stockholm Business Region AB och AB Stockholmshem representerats i en referensgrupp.

Ärendet

I översiktsplanen finns ambitioner om att bättre koppla samman olika stadsdelar och att stärka lokala stadsdelscentrum. En grundtanke är att man ska skapa goda förutsättningar för tydliga lokala identiteter och ett enkelt vardagsliv för stadens invånare.

Rapporten Levande lokala centrum behandlar de olika centrumkategorierna små lokala centrum, lokala stadsdelscentrum och centrum för flera stadsdelar genom att belysa dess styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Det framhävs att de ofta är dåligt anpassade till dagens samhällsklimat och konsumtionsmönster då många av dem byggdes under en annan tidsperiod.

Riktlinje för centrumutveckling ger direktiv för att hur man kan arbeta med att kontinuerligt utveckla de olika centrumkategorierna med utgångspunkt i deras specifika förutsättningar. Kategorierna behandlas utifrån fysisk utformning och miljö, funktion och kommersiell bärkraft samt mångfald och social hållbarhet. Dessa teman rymmer olika kriterier som ska fungera som stöd i det mer detaljerade arbetet med att utveckla lokala centrum.

Riktlinjen fyller ett huvudsakligt syfte att ge stadsdelsnämnderna och de kommunala bostadsbolagen ett gemensamt förhållningssätt till arbetet med att utveckla stadsdelscentrum av olika storlekar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Lokal- och stadsmiljöenheten

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser ett visst värde av att förhålla sig till riktlinjen för centrumutveckling i implementeringsstadiet av det lokala utvecklingsprogrammet. Metodiken med att dela upp centrum i olika grövre kategorier för att få en tydligare bild av skillnader i utvecklingspotential ser förvaltningen som intressant, framförallt i ett tidigt skede innan man bildat sig en mer nyanserad bild av kontextuella skillnader.

I riktlinjen står det att en hållbar centrumutveckling kräver en tydlig processägare samt god samverkan mellan olika aktörer såväl som medborgare. Från förvaltningen efterfrågas en sådan tydlighet eftersom det ofta uppstår en ovisshet över vem eller vilka som skulle kunna vara den naturliga processägaren. De initiativ som föreslås i riktlinjen kräver utvecklade förvaltningsövergripande samarbeten, eftersom stadsdelsförvaltningen i många avseenden saknar rådighet över att genomföra förändringar i den fysiska miljön.

Det lyfts i riktlinjen fram att staden har begränsad rådighet kring utveckling av centrum i de fall som centrumanläggningar ägs och drivs av privata fastighetsbolag. Förvaltningen upplever i många fall detta som en stor utmaning som i värsta fall omöjliggör en positiv utveckling. I riktlinjen ges förslag på initiativ som inte är genomförbara om det inte finns ett väl fungerande samarbete mellan stadsdelen och den privata centrumanläggningsägaren. Det borde därför i riktlinjen behandlas hur man kan arbeta för att få till stånd ett sådant samarbete, alternativt hur man kan tillämpa kravställning mot privata aktörer som påverkar det offentliga rummet.

Riktlinjen är ämnad för stadsdelsnämnder och de kommunala bostadsbolagen, även om både exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret har stor rådighet över utvecklingen av de fysiska miljöerna kring stadsdelscentrum. Riktlinjen borde behandla ansvarsförhållanden och hur insatser på olika plan, inom stadens organisation framförallt, kan koordineras för att kunna åstadkomma det som efterfrågas i riktlinjen. Man skulle förslagsvis kunna ha en samordnare på stadsledningskontoret, som kan fungera som stöd och vägledning i förvaltningarnas gemensamma arbete med att utveckla lokala centrum.

Förvaltningen anser att det är viktigt att vi har en framträdande roll i centrumutvecklingsprocesser, även om vår rådighet i frågor om den fysiska miljön i många avseenden är begränsad. Det är dock vi som har den lokalkännedom och kunskap om människor inom stadsdelen som krävs för att få till stånd en långsiktig och verklighetsförankrad stadsutvecklingsprocess i de lokala utvecklingsprogrammets prioriterade områden.

Förvaltningen ser medborgardialog som en knäckfråga för att få till stånd en hållbar utveckling av stadsdelscentrum. Det är dock inte en enkel process och därav borde riktlinjen behandla hur man ska arbeta med medborgardialog, så att samtliga berörda parter kan bli

bättre på det. I förlängningen kan man då undvika den utmattningseffekt som lätt uppstår vid upprepade, rutinmässiga medborgardialoger som ofta genomförs i samband med stadsutvecklingsprojekt.

Fortsättningsvis krävs en ökad tydlighet kring riktlinjen, eftersom den lätt kan tappa sin kraft om den inte upplevs som förpliktigande. Det finns redan många riktlinjer som omges av en otydlighet angående tillämpning, och det finns en risk att denna riktlinje faller under den kategorin om man inte utvecklar hur den ska tillämpas med tydligare ansvarsfördelningar.

I arbetet med att ta fram det lokala utvecklingsprogrammet användes Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete i Stockholm stad som stöd och vägledning i processen. Från förvaltningen efterfrågas en större tydlighet i hur de olika riktlinjerna förhåller sig till varandra såväl som till andra mer övergripande dokument, såsom Översiktsplanen.

Bilagor

1. Remisshandling – se INSYN